

Študijná príručka: Východná Európa

Kvíz s krátkymi odpoveďami

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2-3 viet na základe poskytnutého textu.

1. Ktoré štáty tvoria región východnej Európy a aký je ich vzťah k Európskej únii?
2. Opíšte historický vývoj Bieloruska, Ukrajiny a Moldavska až po ich osamostatnenie v roku 1991.
3. Aké je dominantné náboženstvo v štátoch východnej Európy a aké sú jeho charakteristické prvky spomenuté v texte?
4. Vysvetlite geografický význam pohorí Ural a Kaukaz pre východnú Európu.
5. Čo je hlavným dôvodom vysokej poľnohospodárskej produkcie na Ukrajine a aké plodiny sa tam pestujú?
6. Opíšte rozlohu Ruskej federácie a rozmiestnenie jej územia a obyvateľstva medzi Európou a Áziou.
7. Aké kľúčové nerastné suroviny ťaží Rusko a aké priemyselné odvetvia sú na túto ťažbu naviazané?
8. Čím sú výnimočné vozidlá značky Belaz a kde sa vyrábajú?
9. Ako politické a ekonomické zmeny v roku 1991 negatívne ovplyvnili demografický vývoj vo východnej Európe?
10. Ktoré turistické lokality v Bielorusku a Moldavsku sú spomenuté ako významné?

Kľúč správnych odpovedí

1. Región východnej Európy tvoria Ukrajina, Moldavsko, Bielorusko a Ruská federácia. Ani jeden z týchto štátov nie je členom EÚ, avšak Ukrajina a Moldavsko sú zaradené do zoznamu kandidátskych krajín.
  2. Bielorusko a Ukrajina boli od 8. do 13. storočia súčasťou Kyjevskej Rusi a neskôr ruského impéria, ku ktorému sa pripojilo aj Moldavské kniežatstvo. Po páde impéria a druhej svetovej vojne sa stali súčasťou Sovietskeho zväzu, od ktorého sa osamostatnili v roku 1991.
  3. Dominantným náboženstvom je pravoslávie, na čele ktorého stojí patriarcha. Pre toto náboženstvo sú charakteristické ikony „písané“ na dreve a ikonostasy, ktoré v chrámoch oddelujú svätyňu od chrámovej lode.
  4. Pohorie Ural tvorí až 2 000 km dlhú východnú hranicu, ktorá oddeľuje Európu od Ázie. Vyvrásnením pohoria Kaukaz na juhu sa od seba oddelili Kaspické a Čierne more.
  5. Ukrajinské poľnohospodárstvo využíva kvalitnú pôdu – černoziem, ktorá podporuje vysokú produkciu. Pestujú sa najmä obilniny, cukrová repa, kukurica a zemiaky.
  6. Rusko je najväčším štátom sveta, pričom 70 % jeho územia leží v Ázii. Väčšina obyvateľstva a hospodárstva je však sústredená v jeho európskej časti, preto sa priraďuje k európskym štátom.
  7. Rusko ťaží na vývoz ropu, zemný plyn, železnú rudu, čierne uhlie, zlato a diamanty. Na túto ťažbu sú naviazané hutníctvo, strojárstvo, petrochémia, zbrojársky a kozmický priemysel.
  8. Sklápače Belaz sú známe svojou veľkosťou a odolnosťou, s dĺžkou 20 m a výškou 8 m sú najväčšími na svete. Vyrábajú sa v Bielorusku v bieloruskom automobilovom závode.
  9. Ekonomické a politické zmeny v roku 1991 viedli k úbytku obyvateľov. Tento pokles bol spôsobený nízkym počtom narodených detí a sťahovaním sa mladých ľudí za prácou a vyšším štandardom do západnej Európy a USA.
  10. V Bielorusku sú okrem hlavného mesta Minsk navštevované mestá Homel', Grodno a Bielovežský národný park. V Moldavsku môžu turisti navštíviť chrámy, kláštory, historické pamiatky v Kišiňove a zámok Purcari so zámockými pivnicami.
-

Návrhy esejových otázok

1. Analyzujte ekonomické transformácie v štátoch východnej Európy po rozpade Sovietskeho zväzu so zameraním na počiatočné výzvy, ako inflácia a nezamestnanosť, a následný vývoj v priemysle a poľnohospodárstve.
2. Porovnajete turistický potenciál a ponuku Ruska, Ukrajiny, Bieloruska a Moldavska na základe informácií z textu, vrátane prírodných a historických pamiatok, hlavných miest a špecifických atrakcií.
3. Diskutujte o historických väzbách, ktoré spájajú Rusko, Ukrajinu a Bielorusko, počnúc obdobím Kyjevskej Rusi, cez ruské impérium a sovietsku éru až po ich súčasný status nezávislých štátov.
4. Na základe poskytnutého textu opíšte rozmanitosť Ruskej federácie z hľadiska jej geografie (pohoria, nížiny, moria, rieky), obyvateľstva (národnostné, jazykové a náboženské zloženie) a prírodného bohatstva.
5. Vysvetlite kultúrny význam pravoslávnej cirkvi vo východnej Európe s použitím konkrétnych príkladov náboženskej architektúry (Chrám sv. Sofie, Chrám Vasilija Blaženého), umenia (ikony, ikonostas) a tradícií spomenutých v dokumente.

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Belaz	Značka nákladných áut vyrábaných v Bieloruskom automobilovom závode, známych ako najväčšie sklápacie vozidlá na svete.
Bielovežský národný park	Národný park na hranici Bieloruska a Poľska, zapísaný do zoznamu UNESCO, ktorý chráni pôvodný les a zubry.
Černozem	Kvalitná pôda, ktorá sa využíva v poľnohospodárstve, najmä na Ukrajine, na produkciu obilnín, cukrovej repy a zemiakov.
Ikona	V pravosláví sakrálny obraz „písaný“ na dreve, ktorý zobrazuje svätých a ich životy.
Ikonostas	V pravoslávnych chrámoch stena vytvorená z ikon, ktorá oddeľuje svätyňu od chrámovej lode.
Inflácia	Neúnosné zvyšovanie množstva peňazí v obehu spojené so znehodnocovaním meny a rastom cien.

Kreml'	Historický opevnený komplex v centre Moskvy, ktorý je spolu s Červeným námestím zapísaný v zozname UNESCO.
Kyjevská Rus	Historický štátny útvar existujúci od 8. do 13. storočia, ktorého súčasťou boli aj územia dnešného Bieloruska a Ukrajiny.
Peterhof (Petrodvorec)	Komplex palácov, záhrad a fontán z 18. storočia neďaleko Petrohradu, postavený Petrom Veľkým a známy ako „Ruské Versailles“.
Pravoslávie	Najrozšírenejšie náboženstvo v štátoch východnej Európy, na čele ktorého stojí patriarcha.
Ruská federácia	Oficiálny názov Ruska po rozpade Sovietskeho zväzu v roku 1991.
Sovietsky zväz (ZSSR)	Zväz sovietskych socialistických republík, ktorý vznikol po 1. svetovej vojne z bývalého cárskeho Ruska a zanikol v roku 1991. Bol vedený komunistickou stranou.
Transsibírska magistrála	Najdlhšia železničná trať na svete, ktorá sa začína v Moskve a končí vo Vladivostoku.
Východná Európa	Región tvorený Ukrajinou, Moldavskom, Bieloruskom a Ruskou federáciou.
Železná opona	Symbolické označenie rozdelenia Európy po II. svetovej vojne, za ktorým sa nachádzali štáty východného bloku, vrátane štátov východnej Európy.